

กรอบแนวคิดใหม่: การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 New conceptual framework: with the change of governance 1932

ศิวพร เจียสกุล¹

Sivaporn Jiasakul

บทคัดย่อ

การศึกษากรอบแนวคิดใหม่ การเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 มีลักษณะการพัฒนาประชาธิปไตยไทย รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ ไม่ได้เป็นการพัฒนาเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบชิงสุกก่อนห่าม หรือบริบทสังคม

คำสำคัญ: กรอบแนวคิดใหม่, การปกครอง, 2475

Abstract

New conceptual framework: with the change of governance 1932 Characteristics of the development of Thai democracy The

¹ นักวิชาการประจำสถาบันไทยวิจัยพัฒนาการจัดการ อีเมล sivaporn_mo12@gmail.com

form of political participation of the people in a democratic system is gradual, respectively. It is not a development of a premature regime change. or social context

Keywords: New conceptual framework, governance, 1932

ภูมิหลังทางการเมืองไทยในอดีต

การเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยว่ามีลักษณะในรูปแบบใด เป็นการปฏิวัติ อภิวัฒน์สยามหรือเพียงยึดอำนาจรัฐประหาร หรือค่อยเป็นค่อยไปตามแนวทางการพระราชทานรัฐธรรมนูญแก่ราษฎร ซึ่งหากพิจารณาประวัติศาสตร์ของ ไทยย้อนกลับไปได้ตั้งแต่สมัยสุโขทัย อโยธยา ธนบุรี และรัตนโกสินทร์ก่อน 24 มิถุนายน 2475 อำนาจอการปกครอง บริหารสูงสุดของรัฐรวมไว้ที่พระมหากษัตริย์ หรือมีการแบ่งอำนาจอการปกครองไว้ที่เชื้อพระวงศ์ ขุนนาง หรือทรงแต่งตั้ง มอบหมายให้ดำเนินการแทนพระองค์ อาทิเช่น การตัดสินคดีในสมัยสุโขทัยในระบบจตุสดมภ์ สมุทกลาโหม สมุหนายก หรือการปฏิรูประบบราชการกระทรวง จนกระทั่งเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 คณะราษฎรได้ทำการยึดอำนาจจาก พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยคณะราษฎรได้ประกาศหลักการ ปกครองของคณะราษฎร 6 ประการ และในวันที่ 27 มิถุนายน 2475 พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พุทธศักราช 2475 บัญญัติไว้ว่า อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย มีการจัดวาง

โครงสร้างอำนาจ ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ อำนาจของกษัตริย์, อำนาจของสภาผู้แทนราษฎร, อำนาจของคณะกรรมการราษฎร, และ อำนาจศาล อำนาจของกษัตริย์ คือ เป็นประมุขสูงสุดของประเทศ กระทำในนามของกษัตริย์ แต่ถ้ากษัตริย์ไม่สามารถจะทำหน้าที่ได้ หรือ ไม่อยู่ในพระนคร ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการราษฎร ที่จะทำหน้าที่แทน. การกระทำใดๆของกษัตริย์ ต้องได้รับความยินยอมของคณะกรรมการราษฎร และมีกรรมการราษฎร ผู้หนึ่งผู้ใด ลงนามด้วย และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร คือ มีอำนาจออกพระราชบัญญัติ ซึ่งหากกษัตริย์ได้ประกาศให้ใช้ได้ เป็นอันบังคับใช้ได้ แต่หากกษัตริย์ มิได้ประกาศใช้พระราชบัญญัตินั้นใน 7 วัน และสภาผู้แทนราษฎร ลงมติยืนยันตามมติเดิม ให้ถือว่าพระราชบัญญัตินั้น ใช้บังคับเป็นกฎหมายได้ อนึ่ง สภาผู้แทนราษฎร มีอำนาจถอดถอน กรรมการราษฎร หรือ พนักงานรัฐบาลผู้หนึ่งผู้ใด ก็ได้ ฯลฯ

กฎหมายสูงสุดแห่งรัฐอำนาจการปกครองของประชาชน

จากสาระสำคัญของพระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยาม ได้บัญญัติไว้ชัดเจนว่า อำนาจสูงสุดของประเทศนั้นเป็นของราษฎรทั้งหลาย ย่อมสะท้อนและนัยสำคัญว่าสยามมีระบอบการปกครองตามแนวคิด ทฤษฎีของประชาธิปไตย (Democracy) ที่ประชาชนมีอำนาจสูงสุดของการปกครองในรัฐ หรือการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในฐานะเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ แต่ทว่าก็ยังคงมีกระแสวิพากษ์วิจารณ์ว่า หากสยามมีความพร้อมในระบอบประชาธิปไตยเหตุใดคณะราษฎรเลือกพระยามโนปกรณนิติธาดาที่มีความใกล้ชิดกับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี

เสมือนมีการประณีประนอมกับฝ่ายอนุรักษ์นิยมอยู่ ตัวบทกฎหมายธรรมนูญการปกครองสูงสุดของประเทศที่ให้อำนาจสูงสุดกับราษฎรแต่เหตุใดผู้แทนราษฎรไม่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนโดยตรงภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยเร็ว หรือข้อเท็จจริงคือคณะราษฎรคงมีสิทธิในฝ่ายบริหารผ่านคณะกรรมการราษฎร และถ้ากษัตริย์ไม่สามารถจะทำหน้าที่ได้ให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการราษฎรที่จะทำหน้าที่แทน เป็นต้น ปฏิเสธข้อเท็จจริงหนึ่งที่สำคัญไม่ได้ว่าการเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2475 ของกลุ่มคณะราษฎรถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญที่มีคุณูปการต่อการพัฒนาประชาธิปไตยอย่างยิ่งของไทยในช่วงต่อมา

ทั้งนี้ข้อเท็จจริงข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองไทยนั้น มีการข้อเท็จจริง ข้อมูลองค์ความรู้ ชุดคำอธิบายเชิงวิชาการผ่านกรอบแนวคิดประวัติศาสตร์การเมือง กรอบแนวคิดทางด้านรัฐศาสตร์ นิติศาสตร์ สังคมศาสตร์ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ไว้หลากหลายมิติ หลายแง่มุมที่น่าสนใจ ซึ่งการศึกษาสังเคราะห์กระบวนการทัศน์ทางความคิดวิชาการผ่านอำนาจอธิปไตยของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามจารีตการปกครอง หรือตามรัฐธรรมนูญ บริบททางสังคม หรือลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทย น่าเป็นสิ่งที่สามารถอธิบายให้เห็นเด่นชัดได้ว่าประเทศไทยมีลำดับของพัฒนาการประชาธิปไตยอย่างไร การปฏิวัติ 2475 เป็นการชิงสุกก่อนห่าม หรือการเปลี่ยนแปลงการปกครองไทยมีสอดคล้องเหมาะสมกับกระแสแนวคิดบริหารการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยในสังคมโลกประชาธิปไตยตะวันตกอย่างเหมาะสมต้องกันทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ

ข้อถกเถียงการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475

ในช่วงการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์เป็นประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้รัฐธรรมนูญนั้น เกิดคำถามสำคัญว่าการกระทำของคณะราษฎรเป็นการชิงสุกก่อนห่ามหรือไม่ ประชาชนชาวไทยมีความพร้อมในการใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองหรือไม่ มีความตั้งใจจริงหรือไม่การพระราชทานรัฐธรรมนูญให้กับราษฎร ซึ่งมูลเหตุ เจื่อนไข ข้อเท็จจริงของเหตุการณ์เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 ต่างมีข้อมูล ข้ออ้างที่สนับสนุนในการปฏิบัติของคณะราษฎร หรือมองว่าคณะราษฎรได้ทำการยึดอำนาจรัฐประหารจากรัชกาลที่ 7 เท่านั้น

ด้วยกระแสแนวคิด ข้ออ้างหรือความเชื่อที่ว่าคณะราษฎรได้ทำการปฏิวัติอภิวัฒน์สยามสู่การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยตามนานาอารยประเทศอันจะนำพาประชาชนสังคม เศรษฐกิจมีความเจริญรุ่งเรือง ส่วนอีกกระแสหนึ่งเห็นว่าเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 กลุ่มคณะราษฎรได้ทำการยึดอำนาจรัฐประหารจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเท่านั้น ซึ่งแนวคิดหลักทั้งสองกระแสดังกล่าวข้างต้นนั้น นำไปสู่แนวคิดการกล่อมเกลางานการเมืองทั้งในเชิงวิชาการ หลักการอุดมการณ์ทางการเมือง พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ทางการเมืองหรือแนวคิดความเชื่อของบุคคลในการต่อสู้ทางการเมืองในยุคต่อๆ มาจนถึงปัจจุบัน

โดยข้อถกเถียงประเด็นการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ของนักวิชาการด้านประวัติศาสตร์ รัฐศาสตร์ หรือนิติศาสตร์ต่างก็มีผลการศึกษาสังเคราะห์ชุดความรู้ ความคิดในข้อเท็จจริงที่เหมือนและแตกต่างกันออกไปตาม

กรอบแนวคิด สมมติฐานความเชื่อ มิติตัวแปรในการศึกษาของนักวิชาการแต่ละบุคคล ซึ่งหากพิจารณาจากตำราหนังสือ เอกสารหลักฐานทางวิชาการ บทความวิชาการต่างๆ ชุดข้อมูลข้อเท็จจริงในกระแสดังกล่าวทั้งสองต่างก็ มีความสอดคล้องต้องกันอย่างสมเหตุสมผล แต่ประเด็นจะสิ้นข้อสงสัยหรือไม่นั้น ก็เป็นสิ่งที่ต้องแสวงหาแนวคิด ชุดข้อมูลข้อเท็จจริงในการนำเสนอทางวิชาการเพื่อถกเถียง สังเคราะห์ หรือสร้างข้อสรุปเชิงวิชาการต่อไป

กระบวนการประชาธิปไตยของไทยตั้งแต่ 2475 เมื่อรัฐธรรมนูญบัญญัติให้อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย และประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ และส่วนร่วมทางการเมืองแล้ว ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมตามลำดับขั้นตามทฤษฎีการมีส่วนร่วมของเลสเตอร์ มิลแบร์ หรืออัลมอนด์และโพลเวลล์ในรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เป็นทางการ และไม่เป็นทางการ และวิวัฒนาการพัฒนาเคลื่อนไหวทางสังคม สู่การเรียนรู้ทางการเมืองภาคประชาชนตามลำดับเป็นการสู่เพื่อสังคมของการเมืองภาคพลเมือง โดยบริบทข้อเท็จจริงทางการเมืองไทยดังกล่าวข้างต้นนั้น มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับกระแสนวัตกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักวิชาการตะวันตกดังกล่าวเกิดขึ้นพร้อมกัน และพฤติกรรมเชิงประจักษ์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนไทยมีความสอดคล้องต้องกันกับสาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีอย่างยิ่ง ทั้งนี้แม้ว่าในมิติบางช่วงเวลา ความรู้สึก หรือการนำไปใช้ปฏิบัติทางการเมือง หรือวัฒนธรรมทางการเมืองที่แสดงออกจะมีความสอดคล้องย้อนแย้งระหว่างแนวคิด วิถีปฏิบัติของนักการเมือง นักวิชาการ หรือประชาชนอยู่บางหรือบางกระแสให้ทัศนะว่าประชาธิปไตยจอมปลอมก็ตาม แต่ปฏิเสธไม่ได้ว่าโดยภาพรวมระดับรัฐนั้น การ

ต้นตัวของประชาชนในประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นตาม
อารยณานานาประเทศ

สรุป

กล่าวสรุปได้ว่า กรอบแนวคิดใหม่: กับการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 2475 มีลักษณะการปกครอง และรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนก่อน พ.ศ. 2475 เป็นพื้นฐานทางการเมืองการปกครองหลังพ.ศ. 2475 ที่สำคัญ เนื่องจากมีการวางรากฐานของระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การปฏิรูประบบราชการ สร้างเสริมการปกครองท้องถิ่น ส่งเสริมการศึกษาวิทยาการความรู้ตะวันตกอันนำไปสู่ นักปัญญาชนสมัยใหม่ที่ศึกษาในยุโรป ร่วมกลุ่มในชื่อ คณะราษฎรเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ทำให้สยามมีรัฐธรรมนูญและพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนชาวไทย มีรัฐสภาฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนตามหลักแนวคิดสัญญาประชาคมเป็นกลไกในการปกครองประเทศและระดับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงกล่าวได้ว่า ลักษณะการพัฒนาประชาธิปไตยไทย รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบบประชาธิปไตยมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามลำดับ ไม่ได้เป็นการพัฒนาเปลี่ยนแปลงการปกครองแบบชิงสุกก่อนห่าม หรือบริบทสังคม ประชาชนยังไม่พร้อมในการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เนื่องจากก่อนพ.ศ. 2475 สยามมีการวางรากฐานสำคัญ และมีการพัฒนาความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างทางสังคม เศรษฐกิจ ปฏิรูปการบริหารราชการ ด้านการศึกษา และเมื่อพิจารณาจากฐานแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนของนักวิชาการตะวันตกที่เกิดขึ้น และเนื้อหาสาระสำคัญของ

แนวคิดทฤษฎีมีความสอดคล้องทั้งในช่วงเวลาที่ตรงกันของทฤษฎีที่คิดขึ้นและเหตุการณ์ที่ตรงกับสยาม การมีส่วนร่วมของประชาชนหลังได้รับอำนาจอธิปไตยในการปกครองตนเองในระดับชาติและท้องถิ่นก็สอดคล้องเหมาะสมกับแนวคิดทฤษฎีของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

การศึกษาครั้งนี้ทำการวิจัยเชิงเอกสารเป็นสำคัญสังเคราะห์ตีความผ่านข้อมูลประวัติศาสตร์ทางการเมือง สารสำคัญของรัฐธรรมนูญ และอธิบายตามกรอบแนวคิด ที่มาของทฤษฎีรัฐศาสตร์และการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการศึกษาวิจัยทำการจำแนกข้อมูล สังเคราะห์ ตีความข้อมูล ผู้ศึกษาไม่ได้สังเคราะห์ข้อมูลผ่านตัวแปร กรอบแนวคิดในการวิจัยในมิติวัฒนธรรมทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคล กลุ่มผลประโยชน์อำนาจทางการเมืองของบุคคล คณะบุคคล หากผู้วิจัยครั้งต่อไปสามารถนำตัวแปรอื่นร่วมการศึกษาวิจัยเพื่อให้ได้ทราบรายละเอียดข้อการวิจัยเพิ่มเติมมากขึ้น

รายการอ้างอิง

- Gabriel, Almond., Verba, Sidney. (1976). *The Civic Culture; political attitudes and democracy in five nations*. Boston and Toronto: Little Brown and Company.
- Deth, Jan. Van, W. (2001). *Studying Political Participation: Towards a Theory of Everything?*. European Consortium For Political Research. In workshop

“Electronic Democracy : Mobilization , Organization and Participation
visa new ICTs” Grenoble.

Milbrath, L. W. (1965). *Political Participation: How and Why Do People Get
Involved in politics?*.Chicago: Rand McNally College Publishing
Company.